

PRVI MAJ 1954

Več kot šestdeset let je minulo, odkar so delavci industrijskih držav Zahoda na dan prvega maja prvič proslavljali prvi maj. Sli so na ulice in v demonstrativnih sprevodih nosili transparente, na katerih so bile napisane njihove zahteve, za katerih uveljavljenje so se borili v tistih časih.

Delavski razred takrat še ni imel svojih izgrajenih organizacij, to je bila doba, v kateri se je kapitalizem pričel približevati vrhuncu svojega razvoja, bila je doba najbrezobzirnejšega izkoriščanja delavcev in popolne oblasti kapitalizma nad ljudskimi množicami.

Razumljivo je, da so v tej dobi v skladu z močjo svojih organizacij delavci na dan 1. maja še posebej odločno postavljali le svoje najosnovnejše zahteve: osemurni delovni čas, povišanje plač, pomoč onemoglim in brezposelnim delavcem itd. Te zahteve jim je narokoval neznosen položaj in v ničemer omejeno kapitalistično izkoriščanje delavcev.

Pozneje so se tem ekonomskim zahtevam, pridružile še zahteve po političnih pravicah, ker je delavstvo spoznalo, da si brez njih ne more zagotoviti trajnega izboljšanja položaja.

V mnogih kapitalističnih državah je bilo praznovanje 1. maja dolgo časa prepovedano, v nekaterih državah pa še danes ni svobodno. Delavskemu razredu ni bilo ničesar darovane. Tudi za pravico praznovanja tega svojega praznika se je moral boriti. Prvi maj je in ostane borbeni praznik.

Doba šestih desetletij je razmeroma kratka in v tisočletni zgodovini človeštva ne pomeni mnogo. Zato je tem bolj pomembno dejstvo, kako hitro se je delavski razred, oborožen z marksistično teorijo, v tej kratki dobi

zmagovitih bojov pa tudi porazov, razvil v prvovrstno politično silo, ki jo mora danes — hotela ali ne — upoštevati vsaka oblast.

Prvi maj 1954 — devetič po osvoboditvi — praznujemo v borbi za povečano mobilizacijo vseh ustvarjalnih sil v poljedelstvu in industriji, da bi dosegli večjo produktivnost dela, da bi mogli v znatni meri povečati svoj narodni dohodek in s tem zadostiti mnogim pe- rečim zahtevam gospodarskega in kulturnega značaja, katerih do sedaj še nismo mogli izpolniti. To je danes naša prva in najosnovnejša naloga, kajti povečanje ljudskega blagostanja ni mogoče brez visoke proizvodnosti dela, brez smotnega in maksimalnega uporabljanja vseh sil in sredstev, ki so nam na razpolago za doseg tega cilja.

Toda tudi višja proizvodnost dela ni mogoča brez hitrega dviganja splošne kulturne in strokovne izobrazbe našega delavstva. Napor za doseg višje stopnje kulturnega in strokovnega znanja naših delovnih ljudi so neločljivo povezani z naporji za večjo produktivnost, za povečanje narodnega dohodka.

Dejstvo je, da birokratizem prihaja do oblasti tam, kjer mu delavstvo zaradi svoje zaostalosti ni sposobno nuditi odpora.

V Jugoslaviji smo našli pravilno pot upravljanja podjetij po delovnih kolektivih, ki je ne le trdna in zanesljiva podlaga naše socialistične demokracije, temveč tudi zanesljiv ka- žipot za pravilno graditev socializma v naši deželi. Upravljanje podjetij po delovnih kolektivih je hkrati najuspešnejše sredstvo za premagovanje gospodarskih težav, za hitrejši dvig življenjske ravni našega človeka. Zato je boj za nenehno dviganje kvalitete delavskega

upravljanja podjetij, izredno važen sestavni del naše borbe za gospodarski napredek naše dežele. Toda tudi kvaliteto delavskega upravljanja bomo hitreje dvignili le, če se bomo vztrajno borili za višjo izobrazbo naših delovnih ljudi.

Ko bomo te dni z občutkom svobodnih, ponosnih in samozavestnih delovnih ljudi nove Jugoslavije praznovali prvi maj, naj bo to praznovanje tudi mogočna manifestacija naše neomajne volje in odločenosti, da se bomo do- sledno borili za izpolnitev nalog, ki še stojijo pred nami.

Tovariški prvomajski pozdrav vsem delavcem in uslužbencem Cinkarne!

Naj živi 1. maj!

SPORED PRVOMAJSKIH PROSLAV V CINKARNI

24. 4. 1954 bo predan novozgrajeni oder svo- jemu namenu. Ob tej priliki bo naša dramska sekcija uprizorila ve- seloigro »Zaljubljeni Mihec«.

29. 4. 1954 ob 18. uri. Slovesna proslava praz- nika 1. maja z naslednjim spore- dom:

1. Slavnostni govor.
2. Recitacije.
3. Enodejanka »Mati«.

30. 4., 1. 5. Izleti v Logarsko dolino z lastnim avtobusom.

Vabimo vse člane našega kolektiva, da se zgoraj navedenih proslav polnoštevilno ude- ležijo.

Naše cene na turškem tržišču

Zaradi plačilnih težav Turčije proti zem- ljam EPU se je v zadnjem času začela zelo ugodno razvijati trgovina med Turčijo in deželami izven EPU. To velja zlasti za trgo- vinske odnose med Jugoslavijo in Turčijo. Ju- goslovanski izvoz je bil na turškem tržišču stimuliran iz več razlogov. Eden izmed teh raz- logov je bilo doseganje visokih cen, še va- žnejši razlog pa je bil v tem, da predstavlja Turčija naraven plasman za številne končne izdelke naše industrije, ki bi se sicer na za- padnoevropskih tržiščih težko ali sploh ne uveljavili.

Proti koncu preteklega leta in vse do prve polovice marca t. l. pa so nova naročila iz Turčije izgubila svojo realno osnovo, ker so devizne oblasti v Turčiji v glavnem prenehale z izdajanjem uvoznih licenc. Vzrok je bil ver- jetno v tem, da so vse dežele izven EPU pro- dajale blago Turčiji po mnogo višjih cenah kakor je bil primer na svetovnem tržišču. Tur- škij notranji trg beleži zaradi tega druginjo in se večkrat slišijo glasovi o devalvaciji turške valute odnosno o ukrepih, ki naj bi z različ- nimi instrumenti izravnali notranje in zunan- je cene.

V prvi polovici marca so devizne oblasti odobrile izdajanje licenc, vendar ne v celotni količini kakor so bile vložene prošnje turških trgovcev. Količine so se odpravale po različ- nih odstotkih za vsako blago ter je vsaka pred- ložena prošnja za licenco bila odobrena v vi- šini odstotka, veljavnega za dotično blago. Kljub temu pa do licenc oziroma do možnosti uvoza turški trgovci še niso prišli, ker morajo predhodno dokazati skladnost njihovega uvo-

za z odločbo ministra trgovine o maksimalnih diferencah med cenami dežel EPU in dežel izven EPU.

V ta namen je osnovan pri trgovinski ko- mori poseben direktorij za kontrolo uvoznih cen. V direktoriju prisostvujejo kot člani tudi predstavniki trgovcev dotične panoge. Navo- dilo, ki ga ima direktorij za potrjevanje cen, določa, da ne sme biti cena dežele izven EPU višja kot 10% nad ceno dežel EPU. Kupec to- rej, ki hoče dobiti uvozno licenco, mora dobiti od inozemskega dobavitelja pro forma faktu- ro, ki jo predloži v svrhu potrditve cene direk- toriju trgovinske komore. Na podlagi soglas- nosti trgovinske komore si more turški uvoz- nik šele rezervirati pri banki potrebna deviz- na sredstva. Razume se, da igra tudi banka v zadnji etapi svojo pomembno vlogo, ker je ista pooblaščen rezervirati sredstva (izdajati licence) po plačilnih zmožnostih (stanje kli- ringa).

Jugoslovanski izvozniki v Turčijo so se s tem znašli v težkem položaju. Delili bi jih lahko v tri grupe:

1. Podjetja, ki so koristila turško tržišče kot slučajno tržišče ter lahko preusmerijo plasman na druga tržišča.

2. Podjetja, ki lahko zmanjšajo proizvo- dno, ki je bila pretežno namenjena za turško tržišče in se je v asortimentih samo prilož- nostno organizirala v dobi konjunktore.

3. Podjetja, ki so prvenstveno producirala za turško tržišče in njemu podobna tržišča ter so danes primorana iskati plasman v drugih področjih sveta. Zlasti za 3. grupo podjetja je nadalje težavno, še notranje vprašanje ko-

eficientov, ker so se koeficienti odmerjali po do sedaj doseženih cenah. V kolikor bi torej bile zunanje cene nižje, obstoječi koeficienti ne bodo zagotovili potrebne dinarske proti- vrednosti. Vprašanje je torej ali lahko držav- na uprava prispeva večje dinarske izdatke za njihov izvoz.

Na vsak način bo potrebno zavzeti v tem pogledu principiarno enotno stališče za vse jugoslovanske izvoznike v Turčijo. Individual- na ukrepanja po tem vprašanju bi namreč lahko doprinesla škodo celotnemu jugoslo- vanskemu izvozu. V primeru, da jugoslovanski izvoz ne more pristati na zgoraj omenjena turška določila, bo individualno ukrepanje v cilju prilagoditve turškim predpisom lahko sicer zadovoljilo interese posameznega pod- jetja, vodilo bi pa nujno do tega, da primora tudi ostale izvoznike k znižanju cen do mere, ki je znosna za jugoslovanske finance.

Ob tej priliki je primerno zopet podčrtati vzroke, zakaj so jugoslovanska podjetja upra- vičeno zahtevala na turškem tržišču višje ce- ne in zakaj se še danes upravičeno borimo za višje cene, kakor jih določajo turški predpisi. Jugoslovanski turški kliring je dobil turški aktivni saldo predvsem iz prodaje turške pše- nice, ki je bila lansko leto Jugoslaviji dražje prodana, kakor so bile takratne cene žitu. Po- leg tega je bila tudi kvaliteta slabša od sve- toвне kvalitete. Če bi šel torej jugoslovanski izvoz v Turčijo po svetovnih cenah, bi mo- rala Jugoslavija izvoziti v Turčijo za pokritje klirinškega salda več blaga kakor je realna adekvatna vrednost turškega blaga izvožene- ga v Jugoslavijo. Letos je Turčija dejansko prodala žito po svetovnih cenah. To pa je tudi

glavni adut, s katerim nastopa Turčija v pogledu nadaljnjih jugoslovanskih cen za Turčijo. Pri tem pa je treba časovno analizirati gibanje klirinškega salda. Aktivni turški saldo poteka iz starih dobav ter se bo nov nakup odražal šele pri bodočem gibanju kliringa. Trenutno imamo torej še vedno pravico, da se tekoči izvoz v Turčijo giba po načelih starih klirinških postavk, dokler ne bo tovrstna aktiva zabrisana. Turški trgovci to tudi uvidevajo in zato je vsaj v metalni stroki tendenca skoraj vseh turških trgovcev, da podprejo jugoslovansko stališče. Dejstvo je namreč, da na turškem tržišču manjka blaga in da je plasman za trgovce siguren. Trgovcem gre torej v prvi vrsti za to, da dobijo blago ter jim je cena postransko vprašanje. V tem pogledu ni prezreti tudi turških določil glede trgovskih marž, ki so normirane in potemtakem višja nabavna cena s predpostavko sigurnega plasmana zagotavlja trgovcu tudi absolutno večji dobiček.

Omenil bi še turško stališče glede cen na splošno. Po njihovem mišljenju so sicer turške cene višje od svetovnih cen, toda nastop turškega blaga proti zunanjemu svetu bazira na

istih principih formiranja cen, dočim smatrajo, da se jugoslovanski izvoz poslužuje drugačnih principov. Iste artikle prodajamo po bistveno različnih cenah v različne države, pri čemer niti ni merilo samo trdnost valute dotične zemlje (naše cene v Grčiji so na bazi svetovnih cen). Vendar kot rečeno, ni to samo vprašanje kalkulacije podjetja, temveč tudi klirinška politika.

Ker je sedaj ravno čas izdajanja licenc proti legaliziranim pro forma fakturam ter je nadalje v Jugoslaviji pripravljeno za izvoz v Turčijo tudi precej sezonskega blaga, je vsekakor potrebno, da se enotno jugoslovansko stališče do tega vprašanja čim hitreje izkristalizira. Pri tem je potrebno realno presoditi turške možnosti uvoza iz drugih dežel. Dejstvo je sicer, da je Turčija v težkih prilikah z deželami EPU, na drugi strani pa se pojavljajo v teh deželah posamezni kreditorji, tako konkretno v nekaterih izdelkih železne industrije s plačilnim rokom okoli 12 mesecev. V kolikor bi prišlo do sporazuma med vladama, da prevzame kreditiranje takih poslov inozemska banka, bi seveda Turčija vsaj

delno obšla svoje plačilne težave. Trenutno v tem pogledu ni mogoče trditi nekaj splošnega, temveč mora vsako podjetje za svoje artikule presoditi sedanje turške možnosti uvoza in se temu primerno ravnati. Bilanca vseh naših interesov pa naj bi dala končno splošno orientacijo.

H koncu bi informativno omenil še dejstvo, da se poslužuje del turškega trgovskega menja novih okoliščin kot propagandno sredstvo proti trgovini z Jugoslavijo. Tako je konkretno prinesel »Le Journal d'orient« dne 25. marca t. l. članek, v katerem na eni strani razlaga nove turške predpise ter trdi, da je jugoslovanska vlada odredila povišico 10% na cene domačih produktov pri izvozu. Ta povišica, trdi list, je bila sprejeta na turškem tržišču z velikim presenečenjem. Clankar zaključuje, da z ozirom na kontrolo cen po trgovinski komori na eni strani in z istočasnim povišanjem cen v Jugoslaviji postaja vsaka trgovina z Jugoslavijo nemogoča. Neresnične tendenciozne vesti bodo sicer z dejanji demantirane, vendar je za nas važno, da smo o njih poučeni. Felicijan.

Cinkarna na turškem tržišču

Kar je povedanega v članku »Naše cene na turškem tržišču«, objavljenem v tej številki, velja seveda tudi za cinkarniške razmere v Turčiji.

Turško tržišče za Cinkarno ni novo. Pred vojno je navezal, za takratne razmere, živahne stike s Turčijo takratni predsednik konzorcija Cinkarne Lazarevič. V letu 1939 je prišlo dejansko do razmaha v trgovini s Turčijo ter so bili odprti tudi nekateri večji akreditivi. Izbruh druge svetovne vojne pa je prizadevanja uničil in tako beleži arhiv Cinkarne celo nek odprt akreditiv, za katerega pa se zaradi vojnih razmer ni moglo blago dobaviti.

Po vojni ni prišlo do obnove že vpostavljenih stikov. Turške trditve so se sicer obračale na jugoslovanske izvoznike, ker pa so bili ti ustanovljeni šele po vojni in niso razpolagali s tradicijami predvojnega časa, niso smatrali za potrebno odzvali se vabilu turških trgovcev. V tistem času je bilo tudi obče pomanjkanje cinka na svetu in se je takrat mislilo, da je potrebno prodajati cink po vidiku močnih in slabših valut.

Dejansko pa se je v tem času uvažalo nekaj jugoslovanskega cinka v zelo skromnih količinah, in to preko ameriške trditve, ki je direktno kupovala cink v Jugoslaviji.

Plačilne razmere, o katerih je govorjeno v že omenjenem članku, so koncem predlanskega leta in zlasti lansko leto odprle velikanse možnosti izvoza za Turčijo. Postavljeno je bilo vprašanje ali naj Cinkarna nastopi v Turčiji direktno ali pa preko jugoslovanskih izvoznih agencij. V tem pogledu je nastopila zelo ostra borba med nekaterimi agencijami in Cinkarno ter se je ista celo odražala v tem, da so prihajala v Cinkarno iz Turčije s strani agencij poročila, ki bi mogla dezorientirati Cinkarno. Lanskoletni obisk v Turčiji je imel v glavnem dve nalogi: 1. ugotoviti dejansko situacijo v pogledu cene in obsega plasmana, 2. postaviti prodajno organizacijo. Kar se cene tiče, smo lansko leto ugotovili potrebo, da jo nekoliko zvišamo ter smo po obisku (torej glavno izvozno kvoto preteklega leta) izvažali od takrat naprej za okoli 20 funt šterlingov po toni dražje.

Kar se tiče organizacije prodaje, je treba o turškem tržišču povedati nekaj specifičnosti.

Turške trgovske dejavnosti se razčlenjujejo po vidiku značaja poslov v grobem na komisionarje, uvoznike, grosiste in detaliste. Direktni uvozniki se običajno bavijo z uvozom v tem smislu, da se v njihovem imenu in v njihovo breme vršijo naročila, odprema blaga in plačila. Vendar izvrši vse te posle proti proviziji komisionar, ki nam sicer na svoje ime ničesar ne uvaža. Ločitev komisionarjev in uvoznikov je v Turčiji tako ostra, da se smatra vsako kupovanje blaga za lastni račun komisionarja kot trgovsko nelojalnost. Uvozniki, kakor že rečeno, se redko sami

ukvarjajo neposredno z inozemskim dobaviteljem. Mišljenje, da so turški uvozniki sicer bogati ljudje, vendar pa brez izbora in nespособni trgovsko misliti v obsegu svetovne trgovine, drži le delno. Res je, da med njimi marsikateri ne obvlada nobenega tujega jezika, toda v glavnem bi se moglo trditi, da je uvoznik za tujega dobavitelja morda važnejši trgovski sloj in je od njega najmanj toliko odvisna usoda inozemskega dobavitelja, kolikor od komisionarja.

Nekaj jugoslovanskih podjetij je skušalo direktno trgovati z uvozniki. Praksa je dokazala, da je sicer možno v nekaterih primerih to vršiti, v glavnem pa velja, da v Turčiji brez komisionarja ne gre. Celo naši stalni delegati različnih agencij v Turčiji se morajo praktično v glavnem le naslanjati na domače komisionarje ter nadzirati njihovo delo in držati vezo z domačim podjetjem v Jugoslaviji.

Cinkarna je prav tako izvršila nekaj direktnih poslov, vendar je že pri prvem obisku ugotovila, da brez komisionarja vsaj trenutno ne bo šlo. Najvažnejša je bila torej odločitev, kateremu komisionarju poveriti zastopstvo. V Carigradu, kot trgovskem središču Turčije, komisionarjev naravnost mrgoli. Interesentov smo takrat beležili okoli 30. Iz prakse pa smo vedeli, da večina tako imenovanih komisionarjev ne premore mnogo več od lastnega pisalnega stroja. Med vsemi temi smo ugotovili tri komisionarje, ki so imeli predpogoj za udeleževanje po naših artiklih, tako po strani kapitala, organizacije in poznanstva ter stikov z uvozniki cinkove branže.

Mi bi se morali že takrat odločiti za enega izmed teh treh, vendar smo imeli pred očmi zgodovino trgovine cinka ter se konkretno učili od zglede cene cinkarne »Vieille Montagne«. Ta je na turškem tržišču svoječasnno imenovala več komisionarjev kot svoje zastopnike ter je vsakomur dodelila določeni kontingent. Tekom časa pa je iz poslovanja presodila najboljšega. Tako smo tudi mi storili s temi tremi komisionarji.

Ko so bile izdobljene količine po lanskoletnih licencah, je nastopilo številno novih momentov, ki so zahtevali rešitev vprašanja zastopstva. Mi smo že predhodno izvršili številne priprave, med drugimi smo v Turčiji organizirali anketo med turškimi uvozniki cinka. Anketa je istočasno popularizirala ime Cinkarne v Turčiji, na drugi strani pa dala gradivo za orientacijo. Anketi so se odzvali praktično vsi turški uvozniki cinka. Takih trgovcev je okoli 40. Pri zadnjem obisku je bilo torej rešiti glavno vprašanje, t. j. določiti enega samega zastopnika. Razume se, da so nastopile tu najrazličnejše težave s strani onih dveh dosedanjih komisionarjev, ki naj bi v bodoče odpadla. Niz vprašanj in problemov, ki sta jih stavljala pred nas, je imelo sicer za cilj poriniti v ospredje prizadetega odpadajočega komisionarja. Treba je bilo torej z zelo previdno taktiko zadovoljiti prizadete na tak način, da na eni strani nimajo več mož-

nosti poslovanja in s tem razbijanja delovanja izbranega zastopnika, na drugi strani pa, da si iz bivših komisionarjev ne bi povzročili agente proti našim interesom. Po vsem sodeč mislim, da moremo upati, da smo v tem pogledu uspeli.

Splošna situacija trgovinskih odnosov med Jugoslavijo in Turčijo je seveda zahtevala, da istočasno zavzamemo konkretno stališče proti naslednjima dvema glavnima vprašanjema: 1. bodoče cene cinka in cinkovi pločevini, 2. način dobivanja licenc v zvezi z našo zmogljivo kapaciteto.

a) Cene.

V cinku spadamo v prvo skupino podjetij, če se držimo razdelitve po tem vprašanju po že omenjenem članku »Naše cene na turškem tržišču«.

Po pločevini pa spadamo trenutno še v drugo skupino. S perspektivo pa, da želimo povečanje produkcije valjarne, se s tem uvrščamo v tretjo skupino. Ker je v Turčiji naš glavni izvoz v pločevini, se moramo torej držati principov, ki jih bodo narekovali interesi druge in tretje skupine podjetij. To se pravi, s turškega tržišča mi oditi ne smemo. V skrajnem primeru se je celo bolje podrediti obstoječim turškim predpisom. Ti predpisi bi od nas terjali znižanje cene za najmanj 30 funt šterlingov po toni. Mi smo situacijo o cenah predebatirali i z jugoslovanskim trgovinskim atašejem i z našim zastopnikom i s turškimi trgovci cinkove branže. Enotni smo si bili vsi v tem, da imamo trenutno vsi interes, držati dosedanje cene. Kot moralna opora za to služi gibanje kliringa in njegov obstoječi saldo, o čemer je govorjeno že v omenjenem članku. Trgovci so med tem imeli celo sestanek na turški trgovinski zbornici in so bili tudi naši povabljeni. Povabilu se naši predstavniki niso odzvali, ker so smatrali, da bi se iz tega mogle roditi samo negativne posledice za Cinkarno. Udeležba bi namreč omejila svobodo manevriranja.

Kaj bi se zgodilo, če mi cene ne znižamo? Vzemimo primer, da v tem slučaju turški trgovci ne dobijo uvoznih licenc. S tem izpade tudi naš izvoz v Turčijo. Kakšna bo situacija v cinkovi pločevini na turškem tržišču? Cinkove pločevine že danes ni. V preteklem letu smo bili mi edini dobavitelji. Od vse izdobljene količine, so jo naši predstavniki ob prihodu videli v enem edinem skladišču 200 kg (1 zavitek) ter je bila tudi ta poslednja istega dne prodana. Turške oblasti bodo morale dati licence za uvoz iz dežel EPU, ali izdati licence event. za Španijo, s katero ima Turčija tudi klirinški odnos, s tem, da se posluži triogelnika za blago iz dežel EPU. Tretja možnost je, da odkloni izdajo licenc v Jugoslaviji z enostavno motivacijo, da te količine itak bistveno ne rešijo vprašanje turškega tržišča.

Prvi slučaj: Licence za dežele EPU so trenutno brez vrednosti. Dobavitelj more priti do turškega denarja šele čez dvanaest me-

secev. Denar kupca je v tem slučaju angažiran že prvi dan ter leži brez koristi za kupca in dobavitelja. Poleg tega je v cinkovi trgovini tak rok vezan z nepremostljivim rizikom, tako za kupca kakor dobavitelja.

Kolike so možnosti premostiti plačilne težave Turčije? V tem pogledu je možno več rešitev. Možna so mednarodna posojila Turčiji, možni so posebni plačilni sporazumi med posameznimi vladami do dobaviteljev, da banka na osnovi izvoznega kredita poravnava njegove dobave v Turčijo. Končno obstojijo teoretične možnosti, da dobavitelji sami kreditirajo.

Pri situaciji, kakršno mi presojamo, je cinkova pločevina izven te nevarnosti. Belgijski dobavitelji se po vsej verjetnosti ne morejo nadejati kreditiranja po kakih posebnih vladnih sporazumih, prav tako izgleda praktično, nimajo volje kreditirati dolgoročno.

Med Nemci bi bilo prej pričakovati plačilne ugodnosti. Turška trgovina je sploh pozornostna na nemško blago ter si trgovci po vrsti nadejajo večje možnosti uvoza, z ozirom na obisk kanclerja Adenauerja v Turčiji. Precej se je govorilo o tem, da ima Adenauer v Turčiji zelo proste roke.

Naj bo že kar koli, mi smo skeptični, da bi nemški dobavitelji pločevine imeli posebno veselje, če bi bila dobava vezana tudi z najmanjšimi riziki. Ena vodilnih nemških cinkovih valjarn je namreč prav v zadnjem času doživela prodajni fiasko, ker je delala na nekaj riziko.

Vprašanje triogelnika. Vanj mnogo ne verjamemo, ker so preračunani stroški triogelnika za najmanj 40% dražji od originalne dobave. V tem primeru so naše obstoječe cene za Turško bolj interesantne.

Nov primer je dejansko možen. Turško tržišče potrebuje letno od 4000 do 6000 ton pločevine. Naš izvozni kontingent se predvideva za tekoče leto komaj v višini 600 ton.

Po presoji vseh teh okoliščin smo se odločili, da za enkrat vztrajamo pri starih cenah.

b) Licence.

Vloženih prošelj za uvoz je za okoli 2000 ton. Oblasti so odobrile od vloženih prošelj: za metalni cink 25%, za pločevino 10%, za protektorje 100%.

Veljavnost licence je znižana od 6 na 3 mesece.

Posledice teh ukrepov pa bodo naslednje: Turški trgovci bodo vložili še nadaljnjih prošelj sukcesivno toliko, da bodo skupno dobili na bazi odobrenega procenta celoten naš izvozni kontingent. Ker pa je to zvezano z velikimi stroški (vsak prošelj mora položiti 4% vrednosti zaprosene licence, ki jih sicer, če ni odobrena, prejme nazaj, izgubljene so pa v vsakem primeru obresti), bo šla istočasna akcija v smeri, da se poviša sam procent odobravanja. Kaj lahko se torej zgodi, da prejmejo turški trgovci naenkrat več licenc, kakor bodo naše izvozne možnosti.

ŠAH

Letošnjega finalnega turnirja za prvenstvo Cinkarne se je udeležilo 10 igralcev. V zanimivi in izenačeni borbi so si prva tri mesta delili Šnajder, inž. Pipuš in inž. Stegenšek, vsak s 7 točkami. Sledijo: inž. Marjanovič, Dečko, Kmetec, Počivalšek, Mraz, Trojak in Jančič. Na tem turnirju sta si priborila drugo kategorijo inž. Pipuš in inž. Stegenšek.

Dne 1. aprila je igral državni prvak velemejster Vasja Pirc simultanko s člani Celjskega šah kluba in člani Cinkarne. Za Cinkarno je nastopilo 17 igralcev, med njimi sta partiji dobila Mihelič Alojz in inž. Stegenšek.

Brzoturnirja za prvenstvo v mesecu aprilu se je udeležilo 14 igralcev. Zmagal je Mišura Andrej, ki je oddal samo pol točke inž. Pipušu. Sledijo: inž. Pipuš, Kmetec, Šnajder, inž. Marjanovič, Počivalšek, Mraz, Bračko, Jančič, Persolja, Kodrnja Franjo, Barlek, Brečko L. in Kodrnja Slavko.

S tem turnirjem so se poslovili naši člani Brečko Ladislav, Mraz Rudi in Počivalšek Ciril, ki odhajajo na odsluženje vojaškega roka. Želimo, da bi imenovani v obleki JLA pokazali vestnost in disciplino kot pri svojem dosedanjem delu kot člani naše sekcije.

J. S.

Potrebno je bilo torej pri obisku posameznih trgovcev posebno poudariti našo izvozno kapaciteto ter se dogovoriti, da bo dobival vsak uvoznik proporcionalne količine, odgovarjajoče njegovemu obsegu trgovanja v cinku. V nasprotnem primeru bi se moglo kaj lahko zgoditi, da bi se ustvaril o Cinkarni glas nesolidnosti, češ da so turški trgovci zgubili pri jugoslovanskem cinku stroške za izdane licence, ker je dobavitelj klonil pred izvoznimi možnostmi. Posledica skrajšanja roka licenc pa je za Cinkarno nadalje v tem, da ji praktično zmanjšuje izvozno kapaciteto za Turčijo za polovico. Predvideva se lahko, da bodo licence izdane več ali manj v istem času. Mi pa si z druge strani ne moremo dovoliti, zaradi notranje jugoslovanske kreditne politike, da bi za tak primer držali dovolj velike zaloge (tu bo moral postati počasi tudi kre-

ditni sistem Jugoslavije malo bolj prožen in gospodarski).

Kot delni izhod iz celotne situacije so končno preostajali še različni drugi manevri, ki naj bi na eni strani dali licenco izven gornjega postopka, na drugi strani pa omogočili nov izvoz s starimi cenami, ne oziraje se na vse povedano.

Dejansko se nam je posrečilo tako plasirati okoli 100 ton cinkove pločevine in jo je predvidevati še nekaj več. Prvih 100 ton pa je bilo medtem že naloženih in so tudi že plačila v redu izvršena.

Izgleda torej, da bo naš predvideni izvoz v Turčijo v celoti izvršen, kakor je kontingent določen, potrebno pa je klobiti zaradi sigurnosti v bodoče še druge trge Bližnjega Vzhoda.

Dipl. ek. Justin Felician

Planinski dom Cinkarne v Logarski dolini

Gotovo ste že večkrat opazovali gručo športno oblečenih tovarišev, ki so se odpravljali na udarniško delo pri izgraditvi planinskega doma Cinkarne v našo lepo Logarsko dolino.

Upravni odbor podjetja je poveril planinskemu društvu Cinkarne, katero šteje 80 članov, težko nalogo, in sicer dograditev kočje do praznika delovnega ljudstva, t. j. do 1. maja. Na ta dan bo slovesna otvoritev iste. S tem so požrtvovalni člani našega planinskega društva prevzeli zares težko nalogo na svoje rame. Nedeljo za nedeljo so pridno na delu, da bi kočjo opremili čim udobnejše in tako pripomogli do čim lepšega oddiha slehernemu članu našega kolektiva.

Gotovo še mnogo tovarišev ne pozna krasot tega našega alpskega predela. Že med potjo, ko se voziš od Mozirja proti Logarski dolini te iz daljave pozdravljajo naši skalnati granitčarji. Pot vse do Logarske doline vodi stalno ob Savinji, toda ta Savinja ni tista celjska po industriji onesnažena Savinja, temveč lepa, čista, raznobarna, zdaj zelena, zdaj prozorna, peneča se in brza. Predel se zožuje, prihajaš vse bliže k skalnatim vrhovom, imaš občutek, da boš tik pred njimi obstal, toda videz te moti. Nenadoma se razprostire pred teboj prelepa, široka Logarska doli-

na, znana vsem ljubiteljem planinskih krasot doma in po svetu.

V tem našem planinskem rajju je zrasel čvrst slovenski rod, čvrst kot skala, ki je neomajen. Žal je ta lep kotiček naše domovine oskrunil okupator s svojo znano uničevalno prakso. Pri prvi postojanki, t. j. pri Logarjevih sestrah, ti bodo pripovedovali o preživelih grozotah. Tu si lahko počestno spočiješ in dobro okrepeš. Postrežba je hitra in jed okusno pripravljena, tako da ti zares tekne. Druga postojanka je planinski dom celjskega plan. društva, ki je na pogled impozanten in okusno opremljen. Tudi tu boš naletel na solidno postrežbo ter se boš počutil kakor doma. Nedaleč stran pa stoji naš cinkarniški dom. Tu si bo naš človek odpočil duševno in telesno. Delal bo izlete k slapu Savinje, na Okrešelj, Kamniško sedlo, Klemenškovo planino, Ojstrico, Škarje, Korošico, Matkov kot in še na nebroj lepih točk.

Člani planinskega društva Cinkarne se tudi ob tej priliki zahvaljujemo za razumevanje in vsestransko podporo delavskemu svetu ter vodstvu podjetja.

Članom kolektiva pa kličemo: »Na svidenje 1. maja v Logarski dolini.«

Vsi v gore!

Z.

Kulturno prosvetno delo v Cinkarni

Vzporedno z naraščajočimi gospodarskimi uspehi Cinkarne, se razvija tudi delo na kulturnoprosvetnem polju, kar je za Cinkarno nekaj novega. Kot mejnik lahko smatramo letošnji občni zbor sindikalne podružnice, ki si je med drugimi sklepi zadal dvig oziroma ožvitev kulturnoprosvetnega dela v našem podjetju. Novoizvoljeni upravni odbor podružnice je takoj pristopil k izvrševanju sklepov. Prvi rezultati kratkega dela dveh mesecev bodo vidni prihodnje dni ob priliki prvomajskih proslav.

Iniciativo sindikalne podružnice je pravilno razumel delavski svet in direktor podjetja ter lahko danes s ponosom zremo na naš novi oder.

Množični šport

Že od osvoboditve dalje se kakor rdeča nit vleče skozi našo socialistično izgradnjo polemika o športu. Poznavajoč vrednosti športa, ki nam jo daje ob izgradnji in čuvanju naše domovine, so naši voditelji s tov. Titom na čelu vedno in povsod propagirali množično udejstvovanje naših delavcev v športu. Star latinski izrek »zdrav duh v zdravem telesu«, nam potrjuje pravilnost propagiranja množičnega športa.

Že do sedaj se je naš cinkarnar udejeval na poedinih športnih poljih. To so bili zgolj posamezniki, ki niso dali odseva množičnosti gojenja športa v naših kolektivih. Spoznanje te hibe je že v lanskem letu rodilo delne uspehe.

Na pobudo naše sindikalne organizacije je Savez metalurgov FLRJ razpisal letne igre metalurgov, ki so bile v juniju 1953. leta v Celju. Ob tej priliki smo si cinkarnarji zadal težko nalogo organizirati letne igre metalurgov. Ob sodelovanju vseh naših šport-

nikov, so se te igre lepo in zadovoljivo izvedle. Da ne bi lepo vzklila misel zamrla, da se ne bi uspavali na lanskoletnih uspehih, je IO sindikalne podružnice letos ustanovil športni odbor. Ta odbor ima nalogo, da vključi v svoje sekcije vse naše člane, željne športnega udejstvovanja. Njegove sekcije: lahkoatletika, nogomet, odbojka, šah, streljanje in namizni tenis so že do sedaj beležile lepe uspehe. V svojem delu vključujejo precejšnje število naših članov — delavcev. Ob pripravah za »II. letne metalurške igre« želi športni odbor še bolj množičnega udejstvovanja naših članov. Na ta način bo omogočeno športnemu odboru sestaviti kvalitetno ekipo, katera naj reprezentira naš kolektiv na bodočih metalurških igrah.

V želji, da uresničimo naše zamisli in se pokažemo slovenski ter jugoslovanski javnosti kot napreden športni kolektiv, pozivamo vse člane kolektiva, da s svojo udeležbo pomagajo pri širjenju in razvijanju športa v našem podjetju.

SK.

Nekaj o delovnih knjižicah

Delovna knjižica je izredno važen dokument, na podlagi katerega bo Zavod za soc. zav. v bodoče priznaval delovno dobo, kvalifikacije itd. Žal se tega dejstva v svojo škodo naši ljudje še ne zavedajo dovolj, za dokaz pa nam služi primer v Cinkarni.

Od 1200 zaposlenih delavcev in uslužbencev ima knjižice šele 630. Vzrok je ali malomarnost ali pa nezavedanje posledic, ki bodo nastale za one, ki do določenega roka svojih delavskih knjižic ne bodo imeli v redu, oziroma jih sploh ne bodo imeli.

Največkrat se zgodi, da posamezniku manjkajo prejšnji originalni dokumenti, s katerimi bi brez vsake komplikacije bilo mogoče dokazati svojo delovno dobo. V takih primerih je treba javiti imena prič v personalni oddelek podjetja, nakar jih bo Zavod za sov. zavarovanje poklical na uradno zaslišanje. Dolžnost vsakega posameznika, ki mora na ta način dokazovati svojo delovno dobo, je pač, da si zasigura pričevanje navedenih prič, sicer se ves postopek zavleče v nedogled.

Pozivajo se vsi delavci in uslužbenci našega podjetja, da najpozneje do junija meseca 1954 nabavijo verodostojne dokumente o zaposlitvah. V poštev pridejo stare delovne knjižice, potrjena izdana od drž. gosp. podjetij in ustanov. Če tega ne more dobiti, naj navedejo imena prič s točnimi naslovi v svrhu zaslišanja pri Zavodu za soc. zavarovanje. Pripominjamo, da potrjena privatnih obrtnikov, v kolikor niso potrjena od obrtne zbornice ali kake druge državne ustanove niso veljavna, kakor tudi ne potrjena državnih podjetij, ki so brez stampiljk in podpisov.

Pozivamo vse prizadete, da se v lastnem interesu ravnajo po gornjih navodilih ter se držijo določenega roka. Jezernik Stane

Perspektiva izgradnje Cinkarne v letu 1954

V letu 1954 je potrebno v glavnem dovršiti naslednje objekte: 1. Novo napravo žveplene kisline sistema Petersen. 2. Keramiko. 3. Novo trafo postajo. 4. Povečanje kapacitete superfosfata. 5. Povečanje kapacitete valjarne.

Nova naprava žveplene kisline, katera se je začela graditi aprila 1953, je bila dograjena do konca leta 1953 približno 60%. Dopršeni so bili temelji, spodnji del in dozidani betonski stolpi. Največje težave so bile pri temeljih, kajti nosilnost tal na tem prostoru je bila premajhna za tako obremenitev. Po planu bo naprava končana do 1. julija 1954. Naprava ne bo imela v začetku predvidene kapacitete, ker množina plinov iz NB peči dovoljuje samo 40 do 50 ton. Šele s preureditvijo pražilnih naprav bomo lahko producirali s predvideno kapaciteto. Ta preureditev pražilnih naprav pa je povezana s študijem bodočega praženja in aglomeriranja in točasno še nimamo konkretnih načinov izvedbe.

Keramiko je potrebno končati še pred zimo z ozirom na težkoče, ki so se doslej pojav-

ljale. Vsako zavlačevanje in odlašanje preureditve keramike lahko prinese težke posledice že konec leta, a še večje naslednjo pomlad. Vzporredno s preureditvijo je potrebno rešiti vprašanje depojev za glino, ki naj bodo končani do konca leta 1954.

Nova trafo postaja nam je potrebna z ozirom na perspektivo večje uporabe električne energije v naslednjih letih in zaradi spremembe napetosti od sedanjih 20 kilovatov na 35 KV/0.4.

Povečanje naprav superfosfata je vzporrednega značaja s povečano kapaciteto naprave nove žveplene kisline. Kapaciteta superfosfata se mora povečati na 40.000 ton letne produkcije, s čimer bi bila v glavnem poročena letna proizvodnja žveplene kisline. Povečane kapacitete valjarne za približno 100% narekujeja v glavnem dva momenta. Prvi je ta, da to trenutno zahteva situacija trga za bližnji vzhod, drugi moment pa je ta, da se doma predela čim več gotovih produktov. Na splošno pa naj bi bila nadaljnja perspektiva ta, da se doma izdelava čim več pro-

duktov. To je možno doseči z najnovejšimi investicijami, in to v glavnem brez deviz na ta način, da se poveča valjarna za 100%, kajti valjčne proge imamo že na razpolago (razen nekaj manjših delov) in da se poveča cinkovo belilo za približno 100%, pri čemer je treba napraviti pri sedanji napravi cinkovega belila samo dvojčka.

V letu 1954 bo vsekakor potrebno pristopiti k študiju postavitve nove pražarne in aglomeracije.

V letu 1954 bosta končana oba stanovanjska bloka pri I. gimnaziji, a blok v Vrunčevi ulici naj bi bil dovršen do tretje faze.

Poleg teh glavnih investicij se predvideva dovršitev nove telefonske centrale, mehanizacije iztovarjenja praženca in koncentrata ter mehaniziran transport mešanice k novemu aglomeracijskemu traku. Prav tako bo nujno potrebno izvršiti štiri remonte destilacijskih peči, remont v cinkovem belilu, plinskih generatorjev ter treh NB peči.

Inž. K. Stegenšek

Novi člani delavskega sveta in upravnega odbora

Dne 26. III. 1954 so bili izvoljeni za člane delavskega sveta naslednji tovariši:

Inž. Pipuš Iskren
Lužar Ivan
Urbančič Adolf
Lešek Franc
Grabar Viktor
Turnšek Anton
Lončar Ivan
Grabar Franc
Stojan Štefan
Leban Viktor
Macuh Karel
Dobrotinšek Franc
Teržan Jože
Pilih Ivan
Zelev Pavel
Podergajs Franc
Verdnik Jože
Bratina Ernest
Solinc Anton I
Poznič Ivan
Goršek Stanko
Gomzej Jože
Mitrnik Franc I
Vrečar Ivan
Košir Slavko

Veranič Ivan
Gutenberg Franc
Lončar Franjo
Ramšak Ivan
Kotnik Vili
Špeglič Gretica
Haas Hinko
Dečman Rudi
Kramar Avgust
Vipotnik Franc
Potočnik Alojz
Frišek Franc
Rebevšek Viktor
Jus Franc
Gabron Boris
Grum Ivan
Tratnik Viktor
Valenčak Jože
Lampret Rudi
Skočaj Rudi
Feguš Karl
Omerzel Anton
Poklšek Franc
Kovačič Martin
Marcivš Zvonko

Na prvi seji delavskega sveta, dne 31. 3. 1954 so bili izvoljeni za člane upravnega odbora:

Lužar Ivan
Grabar Franc
Frišek Franc
Lešek Franc
Potočnik Alojz
Haas Hinko
Jus Franc
Gomzej Jože
Vrečar Ivan
Macuh Karel

Namestniki:

Podergajs Franc
Gutenberg Franc
Poznič Ivan
Teržan Jože
Grabar Viktor

Izvoljeni člani upravnega odbora so iz svoje sredine izbrali za predsednika tov. Potočnik Alojza, delavski svet pa si je izbral za predsednika tov. Urbančič Adolfa.